

Uniunea Europeană datorită căreia vor avea loc acele transformări pozitive ale Republicii Moldova.

Bibliografie

- 1) Conținutul propriu-zis al Acordului de Asociere
http://www.gov.md/public/files/2013/ianuarie_2014/ACORD_RM-UE_1.pdf
- 2) Anexe Acordului de Asociere
http://www.gov.md/public/files/2013/ianuarie_2014/Anexe_la_AA_RM-UE.pdf
- 3) Esența generală a Acordului de Asociere
<http://www.gov.md/europa/ro/content/ce-este-acordul-de-asociere-cu-ue>

DECLINUL EUROPEI ÎN VIZIUNEA LUI OSWALD SPENGLER ÎN RAPORT CU CULTURA EUROPEANĂ ȘI PROGRESELE ÎNREGISTRATE

**Plamadeala Ana TPA 131, FTMIA, UTM
Conducător științific: I. super. Cheianu-Tudos C.**

Abstract: *cultura, diagnoza declinului, pondere, criza, progress.*

De la mijlocul secolului al XVIII-lea, s-a născut civilizația modernă în Europa, care a cuprins apoi întreaga lume și a schimbat-o.“

Acestei Europe a culturii moderne și a unei civilizații științifico-tehnice, pe care ea a pus-o în mișcare pe întreaga planetă, i s-a prezis de mai bine de un secol „declinul (Untergang)“. Spengler a dat forma de referință acestei diagnoze, în faimoasa sa lucrare Declinul Occidentului. Îl putem urma astăzi cu interes înnoit pe Oswald Spengler în efortul său de a descrie cultura și civilizația occidentală, mânuind cu informații istorice ample și cu sagacitate opoziția dintre viziunea lui Goethe asupra naturii și viziunea lui Newton. Ne interesează însă altceva și anume: să reluăm problema rămasă vie a determinării viitorului culturii europene și să o repunem în condițiile de astăzi sub titlul „destinul Europei actuale“.

Oswald Spengler punea întrebarea privind destinul „culturii occidentale“ (sau al culturii vest-europene-americe) într-un context

istoric marcat de decepțiile Primului Război Mondial și ale crizei europene care l-a precedat și o dezlega prin abandonarea explicită a raționalismului de inspirație științifică care a dominat atmosfera intelectuală a crizei. Contextul de astăzi este diferit, iar raționalismul științific și-a dezvăluit nu numai limitele, ci și forța de neînlocuit într-o Europă schimbată pe scară mare.

Europa Occidentală, care a reprezentat locomotiva culturii europene, și-a epuizat posibilitățile de înnoire spirituală prin generarea de viziuni de mare anvergură și nu mai oferă, propriu-zis, decât o civilizație.

Impresionantă prin radicalismul ei, atrăgătoare pentru pesimiști, prin aparenta ei apodicticitate, seducătoare pentru intelectualii răsăriteni atașați tradiționalismului rural, filosofia culturii a lui Spengler, având în centru teza „declinului” Europei Occidentale, a fost preluată multă vreme în această formă. Faptul că Spengler însuși și-a modificat semnificativ vederile generale nu a mai contat. Acest fapt s-a petrecut, în orice caz, după 1924, și constă, în esență, în depășirea relativismului din Declinul Occidentului spre recunoașterea superiorității civilizației europene din secolul actual.

În acest proces cultura occidentală modernă, chiar cea din secolul actual, are poziția unei „chei”, în sensul hegelian, pentru a face inteligibilă, dintr-o situație mai complexă, istoria organizațiilor mai simple de odinioară. Pe de altă parte, ea însăși este o sinteză, căci, în general, notează Spengler, „o cultură este în fapt sinteza mai multor culturi”.

De asemenea, mai notează el, „declinul” profetizat în declinul Occidentului nu trebuie luat în sens fizic. „Spengler, într-un eseu intitulat *Pessimismus?*, redactat în 1921 ca răspuns la numeroșii săi critici, a accentuat că viziunea sa deterministă despre declin nu a fost gândită ca ceva analog unei «catastrofe» în natură. Tranziția de la Kultur la Zivilisation nu înseamnă că Occidentul a intrat în stadiul său final, organic al dezvoltării și ar putea să epuizeze pe scară mare posibilitățile sale în epoca emergentă a istoriei lumii. În fapt, s-ar putea numi o epocă de «perfecțiune (Vollendung)» în loc de o epocă de «declin (Untergang)».”

Această modificare a diagnozei date de Spengler destinului culturii europene moderne are nu numai o importanță istorico-filosofică, în sensul că opera unui filosof cu rezonanță a înregistrat schimbarea unor opțiuni caracteristice. Ea are și o importanță filosofico-sistematică:

diagnoza declinului culturii europene moderne a fost moderată, sub presiunea argumentelor factuale, chiar de către cei ce au lansat-o, cu fervoare și malițiozitate extremă. Nu avem, desigur, voie să cădem în argumentum ad hominem, în sensul că metamorfozele, dictate uneori de contexte, ale persoanei gânditorilor ar trebui luate ca argumente în favoarea sau împotriva unor teze. Biografia personală, inclusiv cea intelectuală, nu poate fi un argument. Dar împrejurarea că filosofi ce se angajează cu toate resursele spirituale, la un moment dat, pe calea unei diagnoze radicale, negative a culturii occidentale nu pot ignora forța argumentelor factuale împotriva diagnozei lor, trebuie să dea cel puțin de gândit.

Această cultură a adus un concept al științei, ca și cunoaștere a generalului, care avea să fie, în cele din urmă, „știința modernă” sau „știința galileo-newtoniană”. Știința s-a înțeles drept cunoaștere factuală, orientată spre identificarea corelațiilor cu caracter de lege și, în primul rând, a corelațiilor cauză-efect, exprimabile matematic. Este vorba de o cunoaștere pusă în serviciul rezolvării de probleme, înainte de toate de probleme tehnice. Cultura europeană a legat tehnica de producție și știința și a făcut posibilă civilizația tehnică. Această cultură a adus comportamentul economic caracterizat de obținerea unui plus în raport cu energia investită – adică de principiul randamentului. În această cultură, nu numai activitatea de producție, ci și administrația societății și restul comportamentelor au fost subordonate cerinței randamentului.

Cultura europeană a conceput voința politică a statului și, în general, politica de stat ca derivat al dezbaterii publice asupra problemelor de interes general. Această dezbaterie este asumată ca mediu al dezlegării problemelor. Comunicarea este asumată, împreună cu munca, reflexivitatea și conștiința de sine, ca un alt mediu indispensabil al reproducerii cu sens a vieții. Argumentarea în viața publică și prevalența argumentelor mai bune sunt parte a culturii ce stă la baza funcționării sferei publice.

Cultura europeană este orientată spre problemele deschise, spre cercetare, și s-a profilat ca o cultură a cercetării, a cunoașterii sistematice și a transformării realității conform nevoilor oamenilor. Ea își asumă realitatea din jur nu ca un corp străin, ci mai curând ca material al prelucrărilor în folosul oamenilor. Cultura europeană își asumă că realitatea din fața noastră este unica lume a vieții noastre în condițiile pământeste. Ea pune continuu în legătură asumarea realității și

promovarea omului, cunoașterea și reflexivitatea, teoria și viziunea, imanențele lumii cu ceea ce o transcende.

Bunăoară, Europa înregistrează:

1) declinul grav al populației, încât ponderea europenilor indigeni scade continuu în favoarea imigranților cu background cultural diferit. Continuă tendința postbelică de emigrare a europenilor spre America și Australia, cu brain drain-ul pe care-l antrenează.

2) Europa traversează o gravă criză de lideri, diferiți boss-i sau manageri preluând conducerea la diferite niveluri, fără a fi capabili să exercite leadership-ul necesar în condiții istorice noi. Deciziile de importanță majoră ale Europei se adoptă lent și rămân adesea ambigue sau incerte.

3) Pluralismul, în loc să prilejuiască mobilizarea de noi energii, paralizează de multe ori deciziile și anonimizează răspunderea. În loc să fie instrumentul gășirii soluțiilor mai bune, democrația este practică pe scară mare ca un fel de tehnică de selectare periodică a reprezentanților, care scapă apoi de sub controlul public.

4) Sărăcia și discrepanțele sociale sporesc din nou, chiar dacă la alt nivel al dezvoltării decât în trecut.

5) Administrațiile se concep adesea ca un fel de scopuri în sine și sunt mai curând opace la reacțiile cetățeanului. Sistemele juridice, morale, administrative și de altă natură au pierdut conștiința provenienței lor istorice și a sensului instituirii lor, devenind uneori niște schelete rigide, greu de înviorat.

6) Viitorul este colonizat de teamă, iar futurismul negativ, coagulat în jurul devisei „să nu schimbăm ceea ce este, căci va putea fi și mai rău!”, a ocupat multe minți.

7) Procesul deciziei politice este închis pentru covârșitoarea majoritate a cetățenilor, care răspund cu apatia politică și civică.

8) Pentru foarte mulți europeni, viața se reduce la muncă și, eventual, la consum. Banii sunt percepuți, pe suprafață extinsă, ca sens al vieții, în loc să fie mijlocul pentru acțiuni în folos personal și public.

9) Educația se transformă într-o tehnologie de formare de competențe, fiind privată de viziune. O scădere a nivelului profesional în Europa este la orizont.

10) Valorile sunt funcționalizate, dacă nu cumva transferate simplei subiectivității. Etica muncii și pasiunea creației și-au redus intensitatea.

Europa s-a angajat pe calea iluminismului, dar întârzie să se lumineze asupra iluminismului însuși și a condițiilor istorice ale emergenței sale.

11) Religia este privită cu suspiciune, în vreme ce alienarea, singurătatea, violența se răspândesc.

12) Tehnicile de obținere, exercitare și perpetuare a puterii de care s-au folosit Mussolini, Hitler și Stalin, revin pe nesimțite în cadrele democrației copleșite de concepții relativiste.

13) Altădată subiect al istoriei mondiale, Europa lipsește astăzi de la adoptarea deciziilor geopolitice sau este doar unul dintre participanții la discuție.

14) Dinamica altor arii culturale sau culturi a început, deja de câteva decenii, să o excedă.

Ne aflăm, în sfârșit, la capătul unei perioade pozitivistice sau, cel puțin, analitice în cultura europeană, care a probat nu numai că opțiuni filosofice sunt inevitabile (fie ele și în forma primitivă a evitării programatice a filosofării), dar și că angajarea unei filosofii fecundează acțiunea și cunoașterea. De pe platourile mai înalte se vede mai departe și mai mult, în lărgime și în adâncime, decât de pe promontoriile obișnuite. Filosofarea poate învigoră investigația științifică și reprezentarea artistică și oferă repere mai profunde acțiunii. Iar astăzi, filosofia, după ce s-a stabilit diversitatea ireductibilă a tipurilor de știință și s-a explorat sistematic prealabilul nearticulat al oricărei cunoașteri, are șansa de a dezvolta un concept al raționalității care include știința într-o înțelegere integrativă, ce îi lămurește sensul, fără a afecta succesul întreprinderii științifice. Tema „rațiunii lărgite”, care urcă de la Hegel la Joseph Ratzinger, recapătă actualitate, căci o astfel de rațiune poate repune în mișcare Europa în ceea ce are mai propriu.

Bibliografie

- 1.Marga, A, Filosofia unificarii europene.
- 2.Spengler. O,Declinul Europei.
- 3.Revista de ontologie si culturologie 2013